

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

ЦЕНТАР ЗА ПОСЕБНУ КОНТРОЛУ – *AML*

**АНАЛИЗА ОДГОВОРА НА ДОСТАВЉЕН
УПИТНИК О АКТИВНОСТИМА
ДАВАЛАЦА ФИНАНСИЈСКОГ ЛИЗИНГА
ИЗ ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА РИЗИКОМ ОД
ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА
ТЕРОРИЗМА ЗА 2019. ГОДИНУ**

Август 2020.

Уводне напомене

Законом о финансијском лизингу Народна банка Србије је одређена као институција која издаје и одузима дозволе за обављање послова финансијског лизинга; даје сагласност за стицање удела/акција у даваоцима финансијског лизинга (у даљем тексту: ДФЛ), сагласност на именовање органа управљања ДФЛ, као и друге сагласности, сагласно Закону о финансијском лизингу.

Народној банци Србије је Законом о финансијском лизингу поверен надзор над пословањем ДФЛ – и посредног, и непосредног.

Народна банка Србије је од 2010. године установила праксу посредног праћења активности ДФЛ у области управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: ПН/ФТ). Такво праћење ДФЛ у наведеној области обавља се полугодишње, на основу података које ове финансијске институције, у форми попуњеног Упитника о активностима ДФЛ у области спречавања ПН/ФТ (у даљем тексту: Упитник), достављају Народној банци Србије.

Питања у Упитнику груписана су у десет целина:

Део I: Општи подаци о ДФЛ

Део II: Подаци о странкама

Део III: Структура странака по процењеној категорији ризика од ПН/ФТ

Део IV: Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке

Део V: Подаци о производима, услугама и трансакцијама

Део VI: Поверавање послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећим лицима

Део VII: Обука запослених

Део VIII: Организациона структура

Део IX: Достављање интерних извештаја овлашћеном лицу и извештавање Управе за спречавање прања новца (у даљем тексту: Управа)

Део X: Интерна ревизија и унутрашња контрола.

Основни циљеви анализе достављених одговора су:

- сагледавање тренутног стања у процесу препознавања, мерења и управљања ризиком од ПН/ФТ путем финансијског лизинга;
- упућивање на адекватну примену установљених правила и принципа заснованих на познавању клијената;
- посредно праћење развоја система управљања ризиком од ПН/ФТ код ДФЛ;
- уочавање евентуалних слабости и благовремено указивање ДФЛ на потенцијалну изложеност овом ризику.

Упитник за 2019. годину је унапређен и усаглашен с резултатима Националне процене ризика од прања новца и финансирања тероризма и допуњен питањима у вези с подацима који се односе на резиденте правна лица, нерезиденте правна лица, нерезиденте физичка и правна лица по земљама. Поред тога, посебно су обухваћене странке високог ризика ради детаљније и комплетније анализе.

За извештајни период 1. јануар – 31. децембар 2019. године, свиДФЛ који послују на тржишту финансијског лизинга Републике Србије одговорили су на достављени Упитник, те је анализа у наставку базирана на њиховим одговорима.

Садржај:

I. Основна запажања.....	4
II. Општи подаци о даваоцима финансијског лизинга.....	7
III. Подаци о странкама.....	7
IV. Структура странака по процењеном степену ризика.....	9
V. Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке.....	13
VI. Подаци о производима и услугама.....	15
VII. Поверавање послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећем лицу.....	15
VIII. Обука запослених.....	16
IX. Организациона структура.....	17
X. Достављање интерних извештаја овлашћеном лицу и извештавање Управе.....	17
XI. Интерна ревизија и унутрашња контрола.....	17

I. Основна запажања

На основу извршене анализе, првенствено инхерентног ризика изложености ризику од ПН/ФТ, односно квантитативних и квалитативних података и информација из Упитника, као и података и информација у вези са управљањем и контролом овим ризиком, изведен је општи закључак да је изложеност ДФЛ ризику од прања новца и финансирања тероризма и у овом, као и у раније анализираним периодима, на ниском нивоу.

Имајући у виду претходно наведено, може се закључити да је изложеност ДФЛ ризику од ПН/ФТ релативно ниска, што је последица следећег:

Према **величини пословне мреже**, сектор ДФЛ је нискоризичан ако се узме у обзир број странака с којима је успостављен пословни однос, мали број филијала/експозитура, као и укупан број запослених чији посао подразумева непосредан контакт с клијентима. На дан 31. децембра 2019. године у Републици Србији 17 ДФЛ имало је дозволу за обављање послова финансијског лизинга, са укупно 349 запослених, од којих посао 155 запослених подразумева непосредни контакт са странкама и спровођења неке од радњи и мера познавања и праћења странке. На крају извештајног периода, странке су могле да успоставе пословне односе на укупно 122 локације у земљи, а сви ДФЛ су заједно имали укупно 13 огранака.

Структура странака је други фактор који утиче на то да је изложеност овог сектора ризику од ПН/ФТ ниска, узимајући у обзир пре свега структуру странака према резидентности, те чињеницу да нерезиденти имају занемарљив удео у укупном броју странака. Такође, треба имати у виду и чињеницу да највећи број клијената чине резиденти правна лица, с доминантним учешћем од око 67,55%, а они су већином организовани у форми друштава са ограниченом одговорношћу, при чему је ова форма организовања Националном проценом ризика утврђена као ризична у аспекту ПН/ФТ, те се на то обраћа посебна пажња. У оквиру сектора ДФЛ, странке су, према анализи ризика, подељене у три категорије – ниског, средњег и високог ризика од ПН/ФТ. Највећи број странака сврстан је у категорију средњег ризика, и то укупно 14.295 странака, са учешћем од око 75,44%. На другом месту налазе се странке сврстане у категорију ниског ризика, и то 3.519 странака, са учешћем од око 18,57%, док се на трећем месту налазе странке оцењене као високоризичне, њих има 1.133 и чине око 5,97% укупног броја странака. Већина клијената који су оцењени као високоризични су резиденти правна лица, а у ову категорију су у највећем броју случајева сврстани због ризика делатности којом се баве. Као и у претходно анализираним периодима, није било значајних промена у структури странака по резидентности, при чему је уочен тренд повећања укупног броја странака у сектору ДФЛ.

Када је реч о **производима и услугама**, посматрајући број, укупну и просечну вредност свих закључених уговора о лизингу, као и податке о броју, укупној и просечној вредности уговора о лизингу закључених са странкама које

су процењене као високоризичне, закључујемо да је и по овом фактору изложеност ризику од ПН/ФТ ниска.

Што се тиче **поверавања послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећем лицу**, свега два ДФЛ је ове послове поверило трећем лицу и то *Raiffeisen banci (Raiffeisen leasing)* и *Procredit banci (Procredit leasing)*, што је такође један од показатеља ниске изложености ризику од ПН/ФТ.

Запажања до којих се дошло анализом података и информација у вези с мерама које су ДФЛ предузели ради адекватног управљања и контроле ризика од ПН/ФТ у посматраном периоду указују на то да се наведеним ризику, иако је на ниском нивоу, адекватно управља. Наиме, приликом процене управљања и контроле ризика од ПН/ФТ у обзир су узети следећи показатељи:

- Запослени у свим ДФЛ су упознати с последицама непримењивања закона и процедура којима је регулисано спречавање ПН/ФТ (углавном путем обука);
- ДФЛ посвећују дужну пажњу обуци запослених, при чему се обуке обављају углавном путем радионица, или путем радионица и *e-learning*-а, и то најмање једном у току године, а код појединих ДФЛ чак и три или више пута у току године;
- Посебан *AML* програм, односно апликацију у којој обавља послове у вези са СПН/ФТ на крају извештајног периода имало је десет ДФЛ, при чему код девет наведени програм, односно апликација омогућавају класификацију странака по степену ризика. Странке се класификују након провере података који служе за идентификацију странке, посебно узимајући у обзир географски ризик, ризик странке, производа и трансакције, уз посебно обраћање пажње на клијенте који су функционери, као и правна лица која имају сложену власничку структуру;
- Сви ДФЛ примењују листе показатеља за препознавање сумњивих трансакција у вези са ПН/ФТ објављене на сајту Управе, као и листе означених лица, које су донете од стране Савета безбедности Уједињених нација и других међународних организација у којима је Република Србија члан;
- ДФЛ су успоставили сопствене системе за управљање ризику од ПН/ФТ, унутрашњим актима су адекватно уредили систем унутрашњих контрола;
- Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке (поједностављене, опште и појачане) релативно су у складу са структуром странака по процењеној категорији ризика од ПН/ФТ. Појачане радње и мере се примењују на све странке класификоване у категорију високог ризика, а опште радње и мере се примењују на више странака него што је класификовано у средњеризичне, што значи да се ове радње и мере примењују и на део нискоризичних странака. Наведено указује на то да су ДФЛ разумели значај правилне процене ризика од ПН/ФТ, што је, уз додатни

опрез, резултирало адекватном расподелом људских ресурса, а последично и квалитетним управљањем овим ризиком;

- У извештајном периоду ни код једног ДФЛ није било раскида пословног односа услед немогућности спровођења радњи и мера познавања и праћења странке из члана 7. став 1. тачака 1–5 Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: ЗСПН/ФТ), а код два ДФЛ је у укупно два случаја одбијена понуда за успостављање пословног односа због немогућности извршења наведених радњи и мера;
- У извештајном периоду утврђен је један случај да је странка, лице које је покушало да успостави пословни однос, или било које друго лице с којим има или је имао посао или других сличан однос – означено лице, и ДФЛ је одбио да закључи пословни однос са овим лицем. Означено лице је физичко лице, правно лице, као и група или удружење, регистровано или нерегистровано, које је означено и стављено на листу терориста, терористичких организација или финансијера терориста, као и на листу лица која се доводе у везу са ширењем оружја за масовно уништење и посебним листама на основу: одговарајућих резолуција Савета безбедности Уједињених нација или аката међународних организација чији је држава члан, предлога надлежних државних органа или на основу образложеног захтева стране државе. Под посебним листама подразумевају се листе на основу резолуција Савета безбедности Уједињених нација или аката међународних организација чији је држава члан, а које се не односе на физичка или правна лица, групе или удружења, већ на покретне и непокретне ствари које се доводе у везу са ширењем оружја за масовно уништење, као што су бродови, авиони и друго.

Сектор ДФЛ, према Националној процени ризика, одликује средњениска изложеност ризику од ПН/ФТ. У складу с методологијом Светске банке, Сектор је оцењен и као нискорањив, с обзиром на то да заједно са сектором осигурања и сектором добровољних пензијских фондова чини око 9% билансне суме финансијског сектора у Републици Србији. Оцена је извршена у складу са општим варијаблама које, између осталог, обухватају постојање свеобухватног законског оквира по питању превентивних мера за СПН/ФТ, постојање ефикасних улазних контролних механизма приликом лиценцирања, стање утврђено у посредном и непосредном надзору, анализу извештаја и упитника које ове институције достављају НБС и Управи, предузете активности по препорукама из извештаја Комитета Манивал, као и инхерентним варијаблама које су утицале на коначну оцену рањивости.

Ипак, треба истаћи и то да, иако је ризик од ПН/ФТ у овој области низак, то никако не значи да се он сме занемарити. ДФЛ су дужни да, у својству обвезника ЗСПН/ФТ, предузму све прописане радње и мере неопходне за откривање и спречавање ПН/ФТ.

II. Општи подаци о даваоцима финансијског лизинга

На територији Републике Србије, на дан 31. децембра 2019. године, дозволу за обављање послова финансијског лизинга имало је 17 ДФЛ.¹ На крају извештајног периода осам ДФЛ (47,05%) пословало је у 13 огранака.

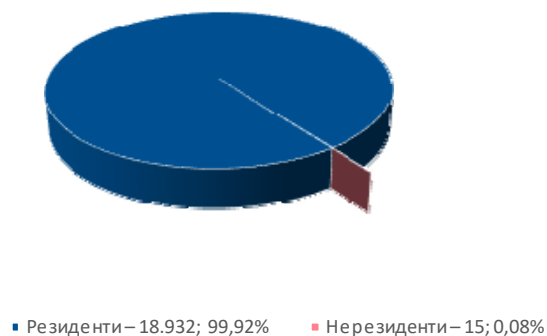
У целокупном сектору ДФЛ, на крају извештајног периода било је ангажовано 349 запослених, са 155 запослених (44,41% свих запослених) чији посао подразумева непосредни контакт са странкама и спровођење неке од радњи и мера познавања и праћења странке. На нивоу сектора, просечан број странака по запосленом који непосредно обавља послове у вези са странкама и спровођење радњи и мера познавања и праћења странке на крају извештајног периода износио је 122.

С тим у вези, закључује се да је према величини пословне мреже, као фактора који утиче на изложеност ризику од ПН/ФТ, процењена изложеност ризику од ПН/ФТ ниска, као што је било процењено и у претходно посматраном периоду, са стањем на дан 30. септембра 2018. године.

III. Подаци о странкама

На крају извештајног периода, укупан број странака је 18.947, при чему преко 99% странака чине резиденти (Графикон 1). Највеће учешће у укупном броју странака имају резиденти правна лица – 67,55% (укупно 12.799), а затим следе резиденти физичка лица, са учешћем од 17,11% (укупно 3.243), резиденти физичка лица која обављају делатност – 15,25% (укупно 2.890), док је нерезидената физичких лица шест, а нерезидената правних лица девет, што представља занемарљиво учешће (Графикон 2).

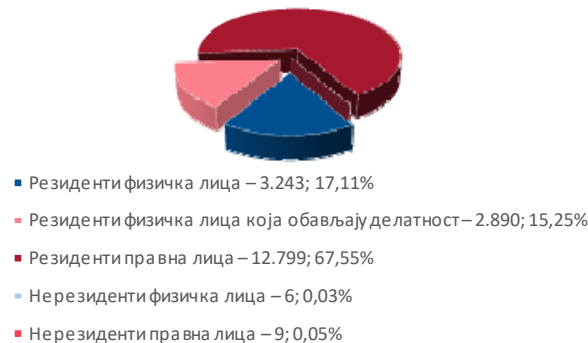
Графикон 1. Структура странака по резидентности на дан 31. децембра 2019. године

¹ Четири ДФЛ су, уз претходно прибављену сагласност Народне банке Србије, у поступку спровођења добровољне ликвидације.

У поређењу с претходно посматраним периодом (стање на дан 30. септембра 2018. године), број странака је порастао за 7.300, што је раст од готово 62,67%.

Графикон 2. Структура странака у сектору давалаца финансијског лизинга на дан 31. децембра 2019.

Будући да највећи број резидената чине правна лица, у наставку је дат графички приказ њихове класификације на: правна лица организована као друштва са ограниченом одговорношћу, правна лица организована као акционарска друштва, правна лица која су организована у остале форме (попут командитних и ортачких друштава) и оне које не припадају ниједној претходно наведеној категорији, већ је реч о нпр. удружењима, задужбинама, фондацијама, спортским удружењима и сл. (Остали) (Графикон 3).

Графикон 3. Структура резидената правних лица према начину њихове организације на дан 31. децембра 2019. године

Највише резидената правних лица, укупно 12.089, чине друштва са ограниченом одговорношћу (94,45%), правна лица организована као акционарска друштва имају учешће од око 1,45% и има их 186, правних лица организованих у остале правне форме било је 115 са учешћем од око 0,90%, а осталих је било око 3,20%, односно 409 правних лица.

Ниједан нерезидент физичко лице није оцењен као клијент високог ризика. Нерезиденти физичка лица су из земаља које су ДФЛ класификовали у средње, средњениску и ниску категорију, и то: два лица из Француске (процењена као нискоризична) и по једно из Хрватске (процењена као средњеризична), Бразила (процењен као средњеризичан), Македоније (процењена као средњеризична) и Румуније (процењена као средњениско ризична).

На крају извештајног периода, нерезидената правних лица било је девет, и то – два лица из Босне и Херцеговине (која је код једног ДФЛ класификована као високоризична, а код другог као средњеризична земља), и по једно лице из Белгије (класификована у средњи ризик), Немачке (класификована у средњи ризик), Италије (класификована у средњи ризик), Француске (класификована у низак ризик), Словеније (класификована у средњенизак ризик), Шведске (класификована у средње-низак ризик) и Бугарске (класификована у низак ризик).

Према подацима из Упитника, у целом сектору ДФЛ постоје два нерезидента правна лица која у власничкој структури имају лица из земаља високог ризика, а нема нерезидената правних лица који у власничкој структури имају траст.

Као у претходно анализираним периодима, није било значајних промена у структури странака по резидентности, и уочен је тренд повећања укупног броја странака.

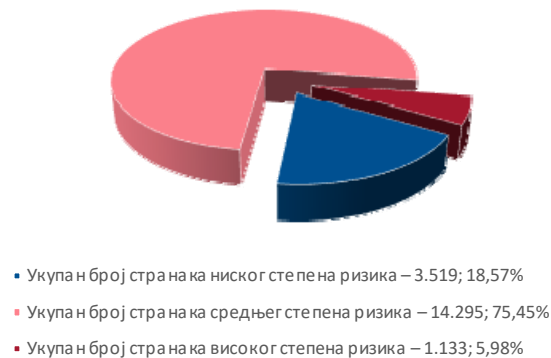
Приликом оцене структуре странака, као фактора који има утицај на изложеност ризику од ПН/ФТ, у обзир се узимају бројни показатељи, попут броја високоризичних странака, странака функционера (домаћих и страних), високоризичних странака правних лица: са сложеном власничком структуром, с лицима из оф-шор географских подручја или с трастом у власничкој структури, с функционером у управљачкој структури, нерезидената физичких и правних лица из: високоризичних и оф-шор географских подручја и земаља са стратешким недостацима, броја странака организованих као друштва са ограниченом одговорношћу, предузетника. Ако се посматрају наведени показатељи, закључује се да је изложеност ризику ниска, с обзиром на то да је појединачни удео сваког од њих у укупном броју странака у сектору финансијског лизинга низак.

IV. Структура странака по процењеном степену ризика

У оквиру сектора ДФЛ, странке су, према анализи ризика, подељене у три категорије – странке ниског, средњег и високог ризика од ПН/ФТ.

Највећи број странака сврстан је у категорију средњег ризика, и то укупно 14.295 странака, са учешћем од око 75,45%. На другом месту налазе се странке сврстане у категорију ниског ризика, и то 3.519 странака, са учешћем од око 18,57%, док се на трећем месту налазе странке оцењене као високоризичне, има их 1.133 и чине око 5,98% укупног броја странака, као што је приказано на Графикону 4.

Графикон 4. Структура странака у сектору финансијског лизинга сврстаних по степеном ризику на дан 31. децембра 2019.

У односу на претходно анализирани период, није било значајне промене у структури странака према степеном ризику. У графиконима 5 и 6 дати су прегледи структуре странака у сектору ДФЛ сврстаних по степеном ризику редом за резиденте и нерезиденте.

Графикон 5. Структура странака резидената у сектору финансијског лизинга сврстаних по степеном ризику на дан 31. децембра 2019.

Највећи број резидената класификован је у категорију средњег ризика, и то њих 14.285, односно 75,45%, а потом следе странке ниског степена ризика, којих је 3.516, тј. 18,57%, а најмање је оних класификованих у висок ризик – 1.131, односно 5,97%.

Графикон 6. Структура странака нерезидената у сектору финансијског лизинга сврстаних по степеноу ризика на дан 31. децембра 2019.

Што се нерезидената тиче, највећи број (десет странака – 66,67%) сврстан је у категорију средњег ризика, три нерезидента су сврстана у нискоризичне, а два у категорију високог ризика.

Структура странака високог ризика приказана је у Графикону 7.

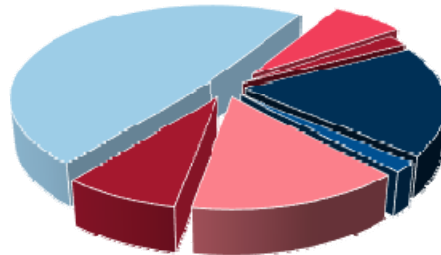
Графикон 7. Структура странака високог ризика на дан 31. децембра 2019.

Међу странкама високог ризика доминирају правна лица резиденти, и то 980 од 1.133, сачињавајући око 86,49% странака сврстаних у категорију високог ризика.

Имајући у виду да највећи број странака високог ризика чине резиденти правна лица, на Графикону 8 је дат њихов приказ према различитим основима за овакву класификацију.

Графикон 8. Странке високог ризика – резиденти правна лица на дан 31. децембра 2019.

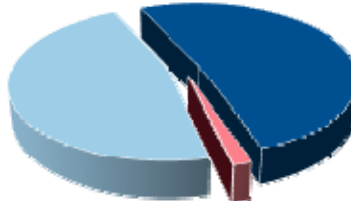

- Сврстани у категорију високог ризика услед сложене власничке структуре – 18; 1,84%
- Сврстани у категорију високог ризика јер имају оф-шор правно лице у власничкој структури – 145; 14,80%
- Сврстани у категорију високог ризика због функционера у власничкој/управљачкој структури – 79; 8,06%
- Сврстани у категорију високог ризика због високог ризика делатности – 469; 47,86%
- Сврстани у категорију високог ризика због ризика земље (оснивача / стварног власника) – 68; 6,94%
- Сврстани у категорију високог ризика због пријаве сумњиве трансакције Управи за спречавање прања новца – 19; 1,94%

Највећи проценат резидената правних лица сврстан је у категорију високог ризика због ризика делатности којом се баве (готово половина – око 47,86%). Преостали резиденти правна лица сврстани су у висок ризик због тога што имају функционера у власничкој/управљачкој структури (8,06%), због високог ризика земље оснивача / стварног власника (6,94%), због пријава сумњивих трансакција Управи (1,94%), због сложене власничке структуре (1,84%) или по неком другом основу који је у складу са анализом ризика. Интересантан је податак да у првом полугодишту 2019. није било пријава сумњивих трансакција Управи, док је на крају извештајног периода пријављено 19 сумњивих трансакција, при чему је свих 19 пријавио један ДФЛ.

Резиденти физичка лица су највећим делом сврстани у категорију високог ризика јер су у питању функционери (око 51,67%), док је приближно 47% сврстано у ову категорију ризика по неком другом основу који је у складу са анализом ризика, што је и осликано Графиконом 9.

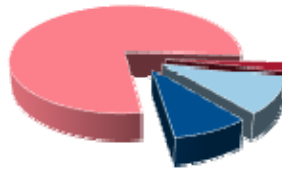
Графикон 9. Странке високог ризика – резиденти физичка лица на дан 31. децембра 2019.

- Сврстани у категорију високог ризика зато што су функционери – 31; 51,67%
- Сврстани у категорију високог ризика јер је пословни однос успостављен преко пуномоћника без физичког присуства странке – 1; 1,67%
- Сврстани у категорију високог ризика због пријаве сумњиве трансакције Управи за спречавање прања новца – 0
- Сврстани у категорију високог ризика по другом основу у складу са анализом ризика – 28; 46,67%

И код предузетника (физичких лица која обављају делатност), највећи део њих сврстан је у категорију високог ризика управо због ризика делатности којом се баве (Графикон 10).

Графикон 10. Странке високог ризика – физичка лица која обављају делатност

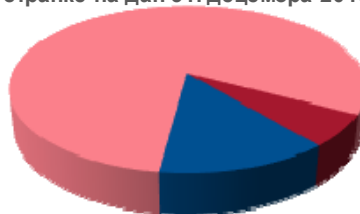

- Сврстани у категорију високог ризика зато што су функционери – 8; 8,79%
- Сврстани у категорију високог ризика због високог ризика делатности – 71; 78,02%
- Сврстани у категорију високог ризика због пријаве сумњиве трансакције Управи за спречавање прања новца – 2; 2,19%
- Сврстани у категорију високог ризика по другом основу у складу са анализом ризика – 10; 10,98%

V. Структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке

Поједностављене радње и мере познавања и праћења странке примењују се на 2.510 странака, опште радње и мере на 15.263 странке, а појачане радње и мере примењују се на 1.174 странке. Према томе, процентуално, опште радње и мере примењују се код 80,55% странака, поједностављене мере код 13,25% странака, а појачане код 6,20% странака (Графикон 11).

Графикон 11. Структура странака у сектору финансијског лизинга сврстаних по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке на дан 31. децембра 2019.

- Укупан број странака на које се примењују поједностављене радње и мере праћења странке – 2.510; 13,25%
- Број странака на које се примењују опште радње и мере праћења странке – 15.263; 80,55%
- Број странака на које се примењују појачане радње и мере праћења странке – 1.174; 6,20%

У Табели 1 дат је преглед примењених радњи и мера код странака према резидентности.

Табела 1. Преглед примењених радњи и мера код странака према резидентности на дан 31. децембра 2019. године

Странке	Поједностављене радње и мере праћења странке	Опште радње и мере праћења странке	Појачане радње и мере праћења странке
Физичка лица резиденти	695	2.494	60
Правна лица резиденти	1.456	8.828	1.012
Физичка лица која обављају делатност	356	3.931	100
Физичка лица нерезиденти	2	3	1
Правна лица нерезиденти	1	7	1
Укупно	2.510	15.263	1.174

Упоредни преглед структуре броја странака по процењеним степенима ризичности и примењеним радњама и мерама на дан 31. децембра 2019. приказан је у Табели 2.

Табела 2. Структура странака у сектору ДФЛ према степену ризика и примењеним радњама и мерама на дан 31. децембра 2019. године

Степен ризика	Број странака	Учешће	Примењене мере	Број странака	Учешће
Низак	3.519	18,57%	Поједностављене	2.510	13,25%
Средњи	14.295	75,45%	Опште	15.263	80,55%
Висок	1.133	5,98%	Појачане	1.174	6,20%
	18.947	100%		18.947	100%

На основу анализе података из Упитника, закључује се да ДФЛ не примењују поједностављене радње и мере на све странке које су класификовале у низак ризик, већ то чине на 71,33% странака ниског ризика. Појачане радње и мере ДФЛ примењују на све странке класификоване у висок ризик, док се на највећи број странака примењују опште радње и мере. Према томе, структура странака по примењеним радњама и мерама познавања и праћења странке углавном је у складу са структуром странака по процењеној категорији ризика од ПН/ФТ, будући да се појачане радње и мере примењују на више странака него што је класификовано у категорију високог ризика, а опште радње и мере се примењују на више странака него што је сврстано у средњеризичне, што би значило да се ове радње и мере примењују и на део нискоризичних странака.

У извештајном периоду није било раскида пословног односа услед немогућности спровођења радњи и мера познавања и праћења странке из члана 7. став 1. тачака 1–5 ЗСПН/ФТ. Код два ДФЛ у два случаја одбијена је понуда за успостављање пословног односа због немогућности извршења радњи и мера из члана 7. став 1. тачака 1–5 ЗСПН/ФТ. Ни за једну странку с којом је успостављен пословни однос нису достављани подаци по захтеву Управе.

VI. Подаци о производима и услугама

Укупан број закључених уговора о лизингу у извештајном периоду је 17.249, укупне вредности 2.751.532.314,34 евра. Од тога 2.421, односно 14,03% уговора закључено је са странкама сврстаним у категорију високог ризика. Према томе, просечна вредност уговора о лизингу износи 159.518,36 евра.

Уговора о финансијском лизингу где висина рате накнаде за лизинг прелази износ од 1.000 евра за физичка лица у извештајном периоду било је 187, укупне вредности 6.221.149,12 евра, а 299 уговора о финансијском лизингу где висина рате лизинг накнаде прелази износ од 5.000 евра, укупне вредности 160.636.880,20 евра.

У извештајном периоду, код 11 ДФЛ било је случајева где треће лице пружа јемство за примаоца лизинга, при чему је код свих веза између примаоца лизинга и лица које нуди јемство била јасна.

Ако се узму у обзир наведени подаци и чињеница да је делокруг послова ДФЛ веома ограничен и своди се на финансијско посредовање између давалаца и примаоца лизинга, ризик по основу производа и услуга које сектор ДФЛ нуди је низак.

VII. Поверавање послова који се односе на радње и мере познавања и праћења странке трећем лицу

Вршење појединих радњи и мера познавања и праћења странке свега два ДФЛ поверила су трећем лицу, и то *Raiffeisen banci (Raiffeisen leasing)* и *Procredit banci (Procredit leasing)*, а укупан број странака на нивоу целокупног сектора финансијског лизинга код којих је прибављање података и документације извршило треће лице је 17. На крају претходно посматраног извештајног периода, обављање појединих радњи и мера познавања и праћења странке трећем лицу поверила су три ДФЛ.

С обзиром на то да је мали број ДФЛ трећем лицу поверио послове који се односе на радње и мере познавања и праћења странке, процењује се да је и према овом показатељу изложеност ризику од ПН/ФТ ниска.

VIII. Обука запослених

На основу одговора на Упитник, може се закључити да су сви запослени у сектору финансијског лизинга упознати с последицама непримењивања закона и процедура којима је регулисано СПН/ФТ. Обуке запослених углавном обављају овлашћена лица или њихови заменици у ДФЛ. Под овлашћеним лицем, према ЗСПН/ФТ, подразумева се лице запослено код обвезника на радном месту са овлашћењима која том лицу омогућавају делотворно, брзо и квалитетно извршавање задатака прописаних овим законом, које није правоснажно осуђивано или се против њега не води кривични поступак, стручно оспособљено за послове СПН/ФТ и упознато с природом пословања обвезника у областима која су подложна ризику ПН/ФТ, при чему и његов заменик мора испуњавати наведене услове.

Обуке се углавном обављају путем радионица, или путем радионица и *e-learning*-а, и то најмање једном у току године, а код појединих ДФЛ чак и три или више пута у току године. Обучавање овлашћених лица/заменика организовано је на различите начине и спроводи се у форми презентација, директних обука, семинара, конференција и предавања. Провере знања запослених који су прошли обуке врше 14 ДФЛ, два која су у поступку добровољне ликвидације се о томе нису изјаснила, а само један ДФЛ не спроводи провере знања запослених.

Посебан *AML* програм, односно апликацију у којој обавља послове у вези са СПН/ФТ на крају извештајног периода имало је десет ДФЛ, при чему код девет наведени програм омогућава класификацију странака по степену ризика. Странке се класификују након провере података који служе за идентификацију, посебно узимајући у обзир географски ризик, ризик странке, производа и трансакције, уз посебно обраћање пажње на клијенте који су функционери, као и правна лица која имају сложену власничку структуру.

Сви ДФЛ примењују листе показатеља за препознавање сумњивих трансакција у вези са ПН/ФТ објављене на сајту Управе. Осим наведених, седам ДФЛ је у листе укључило и сопствене показатеље. Службене белешке о извршеним анализама трансакција у извештајном периоду сачинила је већина ДФЛ (њих 14). Сачињена је укупно 551 белешка о анализама трансакција извршеним у извештајном периоду.

Сви ДФЛ користе листе означених лица, донете од стране Савета безбедности Уједињених нација и других међународних организација у којима је Република Србија члан, а њих 11 користи неку од комерцијалних база која омогућава провере листе означених лица и софтвер Управе као додатни елемент провере странака. Дефинисане интерне процедуре за поступање приликом ограничавања располагања имовином поседује 13 ДФЛ.

У извештајном периоду утврђен је један случај да је странка, лице које је покушало да успостави пословни однос или било које друго лице с којим има или је имао посао или други сличан однос – означено лице, и ДФЛ је одбио да закључи пословни однос са овим лицем.

У сектору ДФЛ успостављени су ефикасни процеси идентификовања и процене изложености ризику од ПН/ФТ, као и адекватни програми обука запослених о споменутом ризику. Сектор има адекватне информационе системе са успостављеним редовним извештавањем о ризику од ПН/ФТ одговарајућег нивоа руководства и релевантних запослених задужених за управљање овим ризиком.

IX. Организациона структура

Већина овлашћених лица / њихови заменици који би требало да искључиво буду задужени за послове у области откривања и СПН/ФТ, како је дефинисано ЗСПН/ФТ, свакодневно обављају и друге послове (тако је код 16 од 17 ДФЛ). Код шест ДФЛ било је промена у броју запослених, али те промене нису биле значајне (код четири ДФЛ се број запослених повећао, а код два је овај број незнатно смањен).

У сектору ДФЛ углавном су дефинисане јасне линије одговорности за идентификовање, мерење, праћење и извештавање о ризику од ПН/ФТ, а систем управљања овим ризиком се заснива на адекватним људским и техничким ресурсима, па се самим тим процењује да је изложеност ризику од ПН/ФТ ниска.

X. Достављање интерних извештаја овлашћеном лицу и извештавање Управе

У извештајном периоду, запослени су овлашћеним лицима доставили укупно 189 извештаја у вези са сумњом у прање новца, при чему су Управи пријављене четири сумњиве трансакције клијента. Такође, у извештајном периоду овлашћеним лицима није достављен ниједан интерни извештај у вези са сумњом у финансирање тероризма.

XI. Интерна ревизија и унутрашња контрола

У последњој години дана, код десет ДФЛ извршена је интерна ревизија, док је код преосталих седам она извршена у претходне две или три године. Код десет ДФЛ контролама су уочене неправилности, при чему су код девет оне уклоњене (у 90% случајева), а код једног рок за уклањање ових неправилности још увек није истекао.

Неправилности се углавном односе на: неадекватно оцењене клијенте, неправилности у фази отварања рачуна физичким и правним лицима, нередовне провере и ревидирања поставки имплементираних показатеља, мање неправилности приликом идентификације функционера, неуједначену праксу пословница у делу чувања копија идентификационих докумената за неклијенте, недостатке у погледу примене политика СПН у случају идентификације клијената и комплетности досијеа, недостатке који се односе на област сачињавања белешки (форма белешки), уноса података о категоризацији ризика од прања новца у апликацију, и слично.

Од постојећих 17 ДФЛ, њих 15 се изјаснило да овлашћена лица и њихови заменици учествују у спровођењу унутрашње контроле и код свих 15 овлашћено лице извештава руководство о резултатима унутрашње контроле. У протекле две године код свих је обављена унутрашња контрола, при чему је код укупно пет утврђено да постоје неправилности. Најчешће се те неправилности односе на: незадовољавајући квалитет документације, непотпуну документацију за утврђивање власничке структуре и стварног власника, неадекватну класификацију клијената према категорији ризика, неажуриране обрасце КУС, и слично. Дати су рокови за отклањање ових неправилности, те су четири ДФЛ ове недостатке уклонили.

Управни одбор је обавештен о налазу унутрашње ревизије у вези са СПН/ФТ код свих ДФЛ, а извештајем спољног ревизора ова област је уређена код пет ДФЛ. Ни против једног ДФЛ или његових запослених у вези са ПН/ФТ не води се поступак, а води се један дисциплински поступак због проблема са интегритетом запослених (због учешћа у превари, крађи, корупцији и слично), што је исто као и у претходно посматраном периоду.

С обзиром на све претходно наведено, у сектору ДФЛ успостављен је адекватан и свеобухватан систем унутрашњих контрола с механизмима који обезбеђују да одговарајући нивои руководства буду благовремено информисани о одступањима од примене процедура како би се предузеле неопходне мере. Такође, ДФЛ периодично спроводе интерне ревизије које обухватају главне елементе управљања и контроле ризика од ПН/ФТ.
